

CONCEPT

SPREEKTEKST RAPPORTEURS

Op 19 november 2025 heeft de Europese Commissie, de twee verordeningvoorstellen gepubliceerd die vandaag hier besproken worden: de Omnibus Digitaal en de Omnibus AI. De voorstellen zijn gepresenteerd als – op zichzelf welkome – stroomlijnings- en vereenvoudigingsvoorstellen die de nalevingslasten voor bedrijven, groot en klein, kunnen terugdringen. Maar de voorstellen zijn omvangrijk en complex met potentieel verstrekkende gevolgen. En hoewel de Europese Commissie aangaf niet te willen tornen aan waarborgen op het vlak van privacybescherming en andere fundamentele rechten, klinken uit de richting van de Autoriteit Persoonsgegevens, de Europese privacy instanties en het European Digital Rights network wel degelijk zorgen.

Deze Kamer heeft besloten dat de voorstellen van zodanig politieke belang zijn dat bijzondere afspraken nodig zijn over de informatievoorziening. Dit Kamerbesluit heeft de regering verplicht tot het maken van een parlementair behandelvoorbehoud. Wij – de rapporteurs - en de woordvoerders vanuit de fracties gaan graag met u in gesprek over zorgpunten die bij ons leven over de commissievoorstellen, de kabinetsinzet, en de gevolgde wetgevingsprocedure.

1. Vermindering regeldruk, verbetering ondernemersklimaat niet

one-size-fits-all

Zeker in het digitale en AI-domein ligt de wezenlijke vraag voor of met de beoogde vereenvoudiging in dit wetgevingspakket het ondernemingsklimaat en de Europese concurrentiekracht werkelijk versterkt wordt. Ook na deze vereenvoudigingsoperatie zal een complex regelgevend kader blijven bestaan. Het is de vraag of de kleinere bedrijven met enige lastenverlichting een werkelijk betere concurrentiepositie krijgen. De vrees bestaat dat juist de marktmacht van de grote Amerikaanse tech-bedrijven zal groeien als gevolg van deregulering en uitholling van het beschermingsniveau van grondrechten in de omnibusvoorstellen. Speelt het uitstel van inwerkingtreding AI-verordening hoog-risicosystemen deze spelers niet in de kaart? In een recent gepresenteerd rapport¹ voor het Europees Parlement is gewaarschuwd dat de dominante digitale spelers van buiten de EU disproportioneel dreigen te profiteren van verzwakking van de bestaande wettelijke waarborgen.

Ook in het schriftelijk overleg is aandacht gevraagd voor deze geopolitieke kernvraag: wie heeft het meest voordeel van deregulering, nieuwe definitiekwesties en het verwateren van de bescherming van fundamentele rechten?

2. Zorgen over grondrechten

Gespeudonimiseerde gegevens en herleidbaarheid

Veel niet-persoonlijke data leent zich prima voor de ontwikkeling van AI-modellen en andere algoritmen. De crux zit hem in de vraag wat niet-persoonlijke data is. Gepseudonimiseerde gegevens kunnen als gevolg van inferentie in de modellen alsnog **herleidbaar** worden tot een persoon. Vanwege de stormachtige ontwikkeling bij technologiebedrijven die steeds meer soorten data verzamelen en koppelen en in steeds veelomvattender modellen stoppen is het de

¹ Rapport PE 772.641

vraag of er niet juist meer garanties ingebouwd moeten worden om de ‘proliferatie van profilering’ te beteugelen.

Informatie is een persoonsgegeven wanneer deze redelijkerwijs kan worden gebruikt om een persoon te identificeren. In de nieuwe situatie zouden organisaties kunnen stellen dat bepaalde informatie geen persoonsgegevens zijn omdat ze er niemand mee kunnen identificeren, zelfs als anderen dat wel zouden kunnen. Twee bedrijven die dezelfde informatie bewaren, kunnen deze anders behandelen. Als een organisatie gegevens als 'niet-persoonlijk' classificeert, verliezen mensen de rechten die ze momenteel over die informatie hebben.

Ook krijgt de Commissie nieuwe bevoegdheden om te bepalen wanneer bepaalde soorten gepseudonimiseerde gegevens als niet-persoonlijk kunnen worden behandeld.

Het is onduidelijk in welke systemen gegevens zijn opgenomen die mogelijk toch tot een persoon te herleiden zijn. Mensen verliezen grip op de AVG-rechten die ze momenteel over die informatie hebben.

Gevoelige persoonsgegevens en bias-detectie

Het gebruik van gevoelige persoonsgegevens over bijvoorbeeld etniciteit, religie, politieke opvattingen of gezondheid voor het opsporen en corrigeren van discriminatie in AI-systemen ('bias detection' en 'bias correction') wordt breder mogelijk gemaakt.

Buitengewoon zorgwekkend daarbij is een bevinding in een op 20 november 2025 in het Europees Parlement gepresenteerd rapport² dat nu al – zonder verwatering van de AVG - de **uitvoerbaarheid van de AVG-rechten van betrokkenen** onzeker wordt zodra dergelijke gevoelige gegevens in AI-systemen zijn opgenomen. **Het ontbreekt aan werkbare methoden** om verzoeken om toegang, rectificatie, verwijdering en bezwaar te honoreren wanneer gegevens zijn verspreid over modelgewichten, embeddings of zijn vastgelegd in logbestanden waartoe de AI-verordening verplicht. Eenmaal opgeslagen voor monitoring, kunnen gegevens niet selectief worden verwijderd zonder de systeemintegriteit in gevaar te brengen. Rechten bestaan op papier, maar de operationele uitvoering ervan is in de praktijk onhaalbaar.

Een nieuw artikel staat toe dat gevoelige gegevens in trainingsdatasets van AI-systemen blijven als verwijdering ervan te moeilijk wordt geacht. Een ander artikel staat bedrijven toe biometrische gegevens te gebruiken voor identiteitscontroles, mits zij stellen dat de informatie 'onder de controle van de persoon' blijft.

Maar als er geen weg terug is, moeten we dan niet alles op alles zetten om deze uitholling van privacyrechten te voorkomen? Er zijn interessante ontwikkelingen gaande met betrekking tot “unsupervised bias detection tools” juist vanwege de wettelijke beperking m.b.t. het verwerken van gevoelige persoonsgegevens in AI-systemen. Moet we de ontwikkeling van dat soort tools niet juist aanmoedigen in plaats van de wettelijke standaard te verlagen?

Geautomatiseerde besluitvorming

De **Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), artikel 22** wordt fundamenteel herzien. Op dit moment heeft een betrokkene het recht om niet onderworpen te worden aan geautomatiseerde besluitvorming, zonder menselijke tussenkomst, als dat een rechtsgevolg of ander gevolg heeft dat hem of haar significant raakt. Daar is een aantal uitzonderingen op. Deze “negatieve” formulering ('mag niet, behalve') wordt in het voorstel omgedraaid naar een “positieve” formulering: het mag alleen als er aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan.

² PE 778.575

Bezwaarmogelijkheden burgers:

Met de wijzigingen wordt het 'Recht van Bezwaar' (AVG Artikel 21) beperkt, omdat de bewijslast en de drempels verschuiven. Bijvoorbeeld wordt het trainen van AI vaker als een gerechtvaardigd belang gezien. Burgers moeten dan aantonen dat hun specifieke privacybelang zwaarder weegt dan het innovatiebelang van het bedrijf. Dit is een veel hogere drempel dan tot op heden.

Hierover hebben deze leden de volgende vragen:

- Hoe oordeelt de regering over de wijzigingen ten aanzien van de bezwaarmogelijkheden van burgers en maatschappelijke organisaties?

3. Delegatie van bevoegdheden en toezicht

Meer algemeen willen wij nog de zorg verwoorden dat overheveling van bevoegdheden naar de Europese Commissie het risico met zich brengt van meer politieke besluitvorming. En wij kennen de kracht van de big tech-lobby. In het BNC-fiche lezen we dat

“het kabinet hier een risico ziet van meer politieke besluitvorming, wat niet vanzelfsprekend past bij een verordening die mede strekt tot grondrechtenbescherming”

en verder *“het toekennen van de bevoegdheid van artikel 3, lid 10 van het voorstel niet mogelijk is” volgens de regering. De genoemde argumentatie hiervoor is “dat deze uitvoeringshandelingen die de Commissie op basis van dit artikel zou kunnen vaststellen betrekking hebben op de definitie van persoonsgegevens (artikel 41a), betreft dit een essentieel onderdeel van de basishandeling, dat zich **niet leent** voor uitwerking in uitvoeringshandelingen” en “dergelijke uitvoeringshandelingen zouden immers **mogelijk betrekking hebben op de reikwijdte van het grondrecht op bescherming van persoonsgegevens**.*

Verzwarend van de toezichtslast zonder navenante verhoging van budgetten en het werken met nieuwe (subjectief in te vullen) juridische definities zal de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid onder druk zetten. Toezichthouders hebben stevige zorgen geuit en zij moeten wat ons betreft in hun kracht gezet worden, niet alleen qua financiering en personele middelen, maar ook in de zin van werkbaar, uitvoerbaar wetteksten. In de BNC-fiche is dit belangrijke punt onderbelicht. .

Over het wetgevingsproces

Verordeningen werken rechtstreeks door in de Nederlandse rechtsorde. Hoewel wij in deze Europese context niet als medewetgever met u aan tafel zitten, zijn deze verordeningvoorstellen qua mogelijke impact van groot belang en verdienen zij onze maximale aandacht. Als parlement hebben wij kritiek op de keuze voor de “omnibus-methode” die ons in een nog slechtere positie brengt qua controle op de kabinetsinzet.

Er zijn geen impact assessments uitgevoerd, er is alleen een ‘call for Evidence’ uitgegaan. De **EDRI** heeft daarover opgemerkt dat daarbij niet gemeld is dat het plan bestond om ook bepalingen van de AVG te wijzigen. Hierdoor is een FRIA (*fundamental rights impact assessment*) achterwege gelaten. Ook de te verwachten voordelen voor het bedrijfsleven lijken onvoldoende onderbouwd.

Sommige wetgeving wordt nu alweer aangepast voordat die is ingevoerd en de interpretatie van het wettelijke kader is uitgekristalliseerd. Waarom wordt niet eerst gezien of via richtsnoeren en standaarden meer houvast gegeven kan worden aan het bedrijfsleven over de vangrails van het

wettelijke kader. Beperk de wettelijke aanpassingen tot het laaghangend fruit qua administratieve lasten.

Kan de herziening van bepalingen van de AVG niet beter via een apart wettelijk traject lopen?

Het maken van een knip tussen de meer en minder ingrijpende herzieningen lijkt ons gewenst, met name waar wij het hebben over de alomvattende Digitale Omnibus (die ook minder ver gevorderd is in de besprekingen dan de AI-omnibus).

Afrondend

Wij hebben als rapporteurs namens de beide commissies deze prangende zorgpunten willen aandragen die de voorstellen bij ons oproepen. Wij weten dat de besprekingen over deze voorstellen voortvarend ter hand zijn genomen in de Raad/Antici-groep en het Europees Parlement. Wij willen u verzoeken in te gaan op deze zorgpunten en een licht te laten schijnen over de voortgang in de onderhandelingen, de amenderingen die op tafel liggen, het krachtenveld en een vooruitblik op het verdere verloop van de onderhandelingen.

Wij zullen tegen het eind van deze bijeenkomst een **voorstel omtrent te maken informatie-afspraken aan u voorleggen** in de hoop dat u daar bevestigend op kunt reageren.